

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2003, t. 36, z. 1, s. 266–268

Heinz-Josef Fabry, Klaus Scholtissek, DER MESSIAS, Würzburg 2002, 124 s. (Die Neue Echter Bibel-Themen, Bd. 5)

Egzegeci XX w. przeprowadzili sporo badań nad mesjanizmem Nowego Testamentu i stwierdzili jego powiązania z literaturą (tekstami) Starego Testamentu i wczesnego judaizmu. Oczekiwanie mesjańskie jest nie tylko charakterystyczne dla literatury starotestamentalnej, lecz także dla judaizmu i odkrytych tekstów qu-

mrańskich. Analiza tekstów starotestamentalnych i wczesnojudaistycznych dotyczących tego problemu pomoże zrozumieć i wyjaśnić historyczny kontekst religijnych i etycznych oczekiwań na przyjście mesjasza.

Autorzy omawianego tomu starają się wyjaśnić problemy mesjanizmu i oczekiwanego mesjasza. Powiadają, że mesjanizm ma swoje uzasadnienie w doświadczeniach cierpień i prześladowań, ucisku i wyzysku. Wobec takich doświadczeń zrodziły się na płaszczyźnie religijnej i kulturalnej wołania ludzi o uwolnienie i zbawienie.

Określenie „mesjasz” pierwotnie odnosiło się do królewsko-dawidowego wybawcy narodu. W judaizmie i na przestrzeni dziejów zmieniało swoje znaczenie. Dziś oznacza zbawcę o cechach ludzkich i boskich, zesłanego przez Boga i działającego w Jego imieniu. Oczekiwany jest w czasach eschatologicznych i ządaniem jego jest budowanie królestwa Bożego wśród ludzi. Judaizm rozumiał go jako oczekiwanie na potomka Dawida na końcu dziejów.

Książka składa się z dwóch części. Część pierwsza – Stary Testament – zawiera 6 punktów (rozdziałów), w których Josef Fabry omawia najpierw wprowadzające definicje pojęcia mesjasz. W punkcie A. – mesjasz i mesjanizm, B. – terminologia słowa „mašah”, co oznacza „pomazać, namaścić”, w religijnym i teologicznym rozumieniu oznacza namaszczenie. Namaszczenia dokonywano na księcia (1 Sm 9,16), na króla (1 Sm 15,1.17) lub na proroka (1 Krl 19,6).

W punkcie C. autor omawia problem fenomenu „namaszczony” jako punkt wyjścia. Omawia namaszczenie króla, arcykapłana i proroka. W punkcie D. przyjmuje tezę, że oczekiwanie mesjasza w Starym Testamencie miało swoje oparcie w ideologii królewskiej składającej się z idei królestwa Bożego i ziemskiego króla.

Punkt E. omawia oczekiwania na mesjasza we wczesnym judaizmie. Przez „wczesny judaizm” rozumie się judaizm okresu hellenistycznego i rzymskiego, czyli okres kończącej się literatury Starego Testamentu i zaczynających się pism Nowego Testamentu.

W punkcie F. omówiono oczekiwania mesjasza wyrażone w literaturze qumrańskiej. Wyraża ona pojęcia i oczekiwania mesjańskie sekty esseńskiej z Qumran w różnych okresach grupy esseńskiej. Różne były ich oczekiwania i wyobrażenia mającego przyjść mesjasza. Miał nim być nauczyciel, mędrzec, kapłan, archanioł Michał lub cała wspólnota.

Część druga – Nowy Testament – której autorem jest Klaus Scholtissek, w punktach A. i B. omówiono takie tematy, jak: wyprowadzenie, znaczenie terminu „namaścić” w różnych tekstach, co jest tłumaczeniem hebrajskiego „mašah” Omówiono różne tytuły Jezusa – Mesjasz, Namaszczony, Chrystus i różnice treściowe występujące w tych terminach.

W punkcie C. – „Jezus z Nazaretu – pytania historyczne” – omówiono historyczny aspekt osoby Jezusa i Jego działania.

Punkt D. omawia tytuły Jezusa, jakie spotykamy w listach św. Pawła. Soteriologiczną Chrystologię św. Pawła rozwija w charakterystycznej dla Pawła typologii: Adam – Chrystus (1 Kor 15,21–22), por. (Rzym 5,12–21). Zbawcze działanie Boga dokonywało się „przez Jezusa Chrystusa” (1 Kor 8,6; 2 Kor 1,5). Dalej w punkcie F. autor omawia postać Jezusa Mesjasza w świadectwach czterech Ewangelii. Ewangelie, oprócz tytułu „Mesjasz”, używają różnych określeń: „Syn Człowieczy”, „Pan”, „Syn Boży”, „Syn Dawida”, „Król Izraela”, „Słowo” Połączawszy od Ewangelii św. Marka, przedstawia tytuły Jezusa najbardziej charak-

terystyczne dla każdej Ewangelii, jak również obraz Jezusa w pozostałych księgach Nowego Testamentu. W 1 Liście św. Piotra ukazany jest Jezus cierpiący jako Mesjasz. List do Hebrajczyków rozwija ideologię Jezusa-Arcykapłana w perspektywie kultycznej (Hbr 4,10–10,18). Natomiast Apokalipsa św. Jana wydaje się akcentować Jezusa „Baranka zabitego”, „Władcę królów ziemi” (1,5).

Na końcu obaj autorzy dają krótkie podsumowanie dotyczące Mesjasza w świetle tekstów Starego i Nowego Testamentu. Zapowiedzi o mającym przyjść mesjaszu spotykamy już w pismach Starego Testamentu i qumrańskich. Pełny obraz mesjasza dają pisma Nowego Testamentu. Pytanie o mesjasza aktualne jest w pismach zarówno Starego, jak i Nowego Testamentu. Przyznanie się Jezusa do mesjańskiej godności prowadzi nie tylko do tekstów Nowego Testamentu, ale i do świętych Pism Izraela, które dają świadectwa dla przyszłego mesjasza. Czy nią to szczególnie prorocy w swoich orędziach. Mesjańskie wypowiedzi Nowego Testamentu mają swoje analogie w Starego Testamentu i literaturze qumrańskiej.

W Starym i Nowym Testamencie przebija mesjańska nadzieja zbawienia świata, której dokona Bóg przez swego wysłannika mesjasza, Jezusa Chrystusa – Zbawiciela świata.

Ks. Zdzisław Małecki